

11. Шоптенко С.С. *Форми адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 91-95. С. 92
12. Прокопенко О. Ю. *Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України як суб'єкта забезпечення правопорядку у регіоні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2017. 455 с.*
13. Орлова О.О. *Правове виховання і роль міліції у його здійсненні на сучасному етапі розвитку суспільства (теоретичні та прикладні аспекти): дис... канд. наук: 12.00.01. Київ, 2008. 216 с.*
14. *Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова). Т. 1: Загальна частина. Київ: Юридична думка, 2004. 584 с.*
15. Русецький А. А. *Правові засади взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів на регіональному рівні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. Вип. 2, т. 4. С. 248–254.*

УДК 342.95

ПРЕВЕНТИВНА РОБОТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

PREVENTIVE WORK OF NATIONAL POLICE DEPARTMENTS IN THE PERMANENT SYSTEMS SECTOR

Парханов Г.Р.,
здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

В статті проаналізовано позиції вчених щодо розуміння дозвільної системи. На підставі аналізу нормативно-правових актів розкрито зміст превентивної роботи підрозділів поліції у сфері дозвільної системи. Запропоновано дієві заходи спрямовані на розподілення дозвільних та контрольних повноважень у сфері дозвільної системи, що сприятиме підтриманню відповідного балансу державних, громадських і приватних інтересів, забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Ключові слова: превентивна робота, національна поліція, дозвільна система, дозвільні повноваження, дозвільні послуги.

В статье проанализированы позиции учёных относительно понимания разрешительной системы. На основании анализа нормативно-правовых актов раскрыто содержание превентивной работы подразделений полиции в сфере разрешительной системы. Предложено действенные меры направлены на распределения разрешительных и контрольных полномочий в сфере разрешительной системы, что будет способствовать поддержанию соответствующего баланса государственных, общественных и частных интересов, обеспечения прав и законных интересов физических и юридических лиц.

Ключевые слова: превентивная работа, национальная полиция, разрешительная система, разрешительные полномочия, разрешительные услуги.

The article analyzes the position of scientists in understanding the permissive system. Based on the analysis of normative legal acts, the content of preventive work of police units in the field of the permit system is disclosed. Proposed effective measures are aimed at the distribution of permits and control powers in the area of the permit system, which will promote maintaining the appropriate balance of state, public and private interests, ensuring the rights and legitimate interests of individuals and legal entities.

Key words: preventive work, national police, permissive system, permits, permissive services.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку України як правової та демократичної держави потребують нових підходів до організації діяльності органів публічного управління у напрямі ефективного забезпечення прав і свобод громадян. Зміни, що відбуваються у незалежній Україні, загострили соціально-економічні проблеми, які, в свою чергу, спричинили зростання рівня злочинності. За цих умов постає питання про вжиття рішучих заходів, спрямованих на врегулювання обігу зброї та спеціальних засобів, що є дуже актуальним на сучасному етапі розвитку України. Так, у 2015 році тільки в Харківській області з незаконного обігу вилучено 96 пістолетів, 15 револьверів, 33 рушниці, 24 карабіни, 12 гвинтівок, 20 обрізів, 18 автоматів, 5 кулеметів, 44 гранатомети, 26 одиниць газової та пневматич-

ної зброї, 22 одиниці саморобної зброї, 140 частин зброї, 60,5 тис. патронів, 503 гранати, 35 снарядів, 562 боєприпаси, 7,3 кг пороху, 101 вибуховий пристрій. Активізацію цієї роботи досягнуто передусім шляхом побудови комплексної багаторівневої системи публічної безпеки в Харківській області, а саме: організації першої лінії оборони на кордоні області силами прикордонників; другої лінії захисту силами блокпостів за участю працівників правоохоронних органів, а також третьої лінії – дії мобільних оперативних нарядів силових відомств, які діють на автошляхах та на ділянках поза межами блокпостів [1]. Вищезазначене тільки підтверджує необхідність постійного здійснення превентивної роботи підрозділами Національної поліції у сфері дозвільної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження превентивної роботи поліції у сфері дозвільної системи є праці вітчизняних і зарубіжних учених різних історичних періодів у галузі теорії держави і права та адміністративного права, а саме: В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, Ю.Є. Белінського, П.Д. Біленчука, І.А. Галагана, А.П. Гетьмана, В.А. Гуменюка, О.В. Джафарової, С.В. Діденка, В.В. Долежана, В.О. Заросила, С.В. Ківалова, Ю.М. Козлова, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.П. Коренєва, А.В. Корнійця, С.О. Кузніченка, С.В. Лихачова, М.І. Матузова, О.В. Негодченка, В.П. Петкова, А.М. Подоляки, О.Ф. Скакун, С.С. Студенікіна, О.С. Фролова, С.О. Шатрави, Ю.С. Шемшученка, О.Н. Ярмиша тощо.

Виклад основного матеріалу. На початку нашої праці звернемо увагу на розуміння дозвільної системи в нормативно-правових актах та в працях вчених-адміністративістів з метою вироблення дієвих напрямів превентивної роботи підрозділів Національної поліції у досліджуємі сфері.

Так, в Законі України від 06.09.2005 № 2806-IV «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» закріплено визначення дозвільної системи у сфері господарської діяльності як сукупності урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, переоформленням, анулюванням документів дозвільного характеру [2]. Аналіз норм даного законодавчого акту надає можливість дійти певного висновку, що дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання документ дозвільного характеру у разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб'єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності [2]. Враховуючи зазначену правову норму, можна говорити, що таким чином держава здійснює певний захист права та свобод громадян, оскільки встановлюються певні зобов'язання для суб'єкта господарювання, який здійснює діяльність, яка несе в собі потенційну небезпеку для життя, здоров'я людей, а також для навколишнього природного середовища, національних інтересів держави [3, с. 10].

В постанові Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» закріплено наступне базове поняття дозвільної системи, як особливого порядку виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян [4]. В аспекті зазначеного варто вести мову, що дозвільна система становить собою в деякій мірі спеціальний режим функці-

онування об'єктів дозвільної системи, спрямований на створення таких умов, які б перешкождали їх неконтрольованому використанню [5, с. 117], і потреба в існуванні такого режиму пов'язана з необхідністю забезпечення публічної безпеки та порядку. На сьогоднішній день, постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 чітко визначає перелік об'єктів, які відносяться до дозвільної системи. В контексті нашої праці, підрозділи Національної поліції відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 здійснюють превентивну роботу за дотриманням порядку на об'єктах дозвільної системи із вогнепальною, пневматичною, холодною і охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів [6].

Подальший хід роботи буде спрямовано на дослідження наукових позицій вчених щодо розуміння дозвільної системи. Так, С.В. Діденко у своїй монографічній праці здійснив спробу дослідити адміністративно-правове забезпечення обігу й застосування зброї в Україні. У цілому С.В. Діденко дійшов висновку, що дозвільна система у сфері обігу зброї – це визначений нормами адміністративного права спеціальний інститут адміністративного права, який визначає для суб'єктів права звужений правовий «коридор» щодо видання дозволів на право придбання, зберігання, носіння, перевезення визначених видів зброї, а також проектування, будівництва, відкриття та функціонування об'єктів, де зберігається чи використовується зброя, а також чіткий (дозвільний) перелік можливих і необхідних варіативних дій для суб'єктів правовідносин у цій сфері, вихід за який є адміністративним правопорушенням і тягне за собою притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності [7, с. 122-123]

Крім того С.В. Діденко доводить, що дозвільна система у сфері обігу зброї має превентивну мету – не допустити випадкового або навмисного застосування зброї сторонніми особами, запобігання посягань на життя і здоров'я людей, забезпечення громадського порядку, захисту права власності, публічного інтересу держави й суспільства в цілому шляхом урегулювання питань видання, анулювання, переоформлення різноманітних дозволів і ліцензій у цій сфері; установа переліку повноважень суб'єктів публічної адміністрації щодо видання, анулювання, переоформлення різноманітних дозволів у цій сфері; попередження незаконного обігу зброї; установа порядку поведінки зі зброєю, зокрема її зберігання, обліку та носіння; регламентації порядку дій при раптовій її втраті; превенції безпідставного її застосування; попередження посягань з її використанням; установа та застосування адміністративної відповідальності за порушення дозвільних правил і створення умов для притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які скоїли в цій сфері кримінальні проступки [7, с. 122].

В той же час, Ю.Є. Белінський здійснив дослідження адміністративно-правового регулювання реалізації громадянами України права на придбання і зберігання зброї та спеціальних засобів. Дійшов висновку, що дозвільну систему необхідно розглядати у двох вимірах – функціональному та структурному. У першому випадку дозвільна система являє собою спеціальний режим функціонування об'єктів дозвільної системи, спрямований на створення таких умов, які б перешкождали їх неконтрольованому використанню. Потреба в існуванні такого режиму пов'язана з необхідністю забезпечення охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Що ж до структурного виміру дозвільної системи, то він виявляється у функціонуванні суб'єктів владних повноважень, покликаних забезпечувати спеціальний режим функціонування об'єктів дозвільної системи. У процесі такого функціонування відбувається реалізація адміністративно-правових норм, які регулюють порядок реалізації громадянами права на придбання зброї та спеціальних засобів [5, с. 117].

Отже, на думку Ю.Є. Белінського дозвільну систему слід розглядати як сукупність правовідносин, які виникають між дозвільними органами, з одного боку, та фізичними і юридичними особами – з іншого, у зв'язку з видачею, переоформленням та анулюванням документів дозвільного характеру щодо обігу спеціально визначених предметів та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, де вони виготовляються і використовуються [5, с. 111-112].

С.В. Лихачов на підставі аналізу положень правової доктрини, тенденцій державного будівництва, нормативних актів, що регулюють відносини в галузі дозвільної системи, дійшов висновку, що метою впровадження та існування дозвільної системи в Україні є реалізація конституційних прав і свобод громадян, організація забезпечення громадської безпеки, громадського порядку і безпеки майна. На думку С.В. Лихачов, звернення громадян до органів, які здійснюють дозвільно-ліцензійне провадження, уособлюють різновид соціального контракту, що передбачає взаємну відповідальність і взаємну довіру. З одного боку, громадянин усвідомлює необхідність опосередкування своєї діяльності втручанням адміністративних органів держави (якій він довіряє), з іншого, – він так само вірить і виходить з того, що держава виходитиме з взаємно прийнятних і вигідних обом сторонам умов «дозвільного контракту» [8, с. 45]. Таким чином, держава, з свого боку, «виправдовує» і реалізує через дозвільно-ліцензійну систему своє призначення як сили, яка затверджує і гарантує в суспільстві порядок, справедливість і можливість користуватися свободами і правами. В той же час, через посередництво ліцензійно-дозвільної системи громадянин набуває багато повноважень і привілеїв, якими раніше користувалася виключно держава. Тобто можна вважати, що в процесі адміністративно-правових відносин, які складають дозвільну систему, сторони не тільки

повинні формально сприйматися «як рівні», – в процесі і внаслідок таких відносин сторони насправді повинні врівноважуватися і ставати рівними [8, с. 45].

Т.І. Шапочка формулює поняття «дозвільної системи», як у широкому, так і вузькому розуміннях. Доводить, що дозвільна система не обмежується сферою суспільних відносин, що визначена в Положенні про дозвільну систему, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 576 від 12 жовтня 1992 року, а поширюється на широку сферу суспільних відносин, які виникають між суб'єктами державного управління, з одного боку, а також фізичними та юридичними особами – з іншого, щодо реалізації права останніх на здійснення діяльності, що чітко регламентована конкретними правилами та передбачає отримання згоди на її здійснення та подальший контроль і нагляд з боку суб'єкта державного управління [9, с. 9-10].

В той же час, Д.М. Бахрах, розглядаючи дане поняття в широкому розумінні зазначає, що дозвільна система – це особливий порядок діяльності, врегульований нормами права, які містяться в законах та підзаконних актах; його метою є забезпечення громадської безпеки, справедливого розподілу суспільного фонду та правопорядку в цілому; він пов'язаний з діями, які становлять підвищену небезпеку для громадян, суспільства, держави, з санкціонуванням винятків із загальних правил, із забезпеченням основ соціальної справедливості [10, с. 38].

В.А. Гуменюк наголошує на тому, що дозвільну систему слід розглядати в двох площинах. З одного боку, це, так би мовити, «дозвільний порядок», який регламентує певні юридичні дії, що здійснюються різними суб'єктами, з іншого – специфічна діяльність органів внутрішніх справ з організації нагляду за здійсненням спеціальних правил функціонування деяких об'єктів господарювання, а також поведіння з предметами та речовинами підвищеної небезпеки, безконтрольне зберігання та використання яких може завдати суттєвої шкоди суспільним інтересам [11, с. 30]. Крім того, В.А. Гуменюк звертає увагу на те, що значення дозвільної системи найбільш виразно виявляється у завданнях, які покладаються на органи внутрішніх справ у зв'язку із її здійсненням. Відповідно до чинного законодавства до них належить: попередження порушень правил придбання, обліку, зберігання, перевезення, використання та знищення предметів і речовин, щодо яких встановлено особливий режим реалізації права власності; недопущення використання підконтрольних об'єктів та предметів не за призначенням, із злочинною чи іншою протиправною метою; запобігання крадіжкам та втраті предметів і речовин, на які встановлено дозвільну систему; застосування до порушників правил дозвільної системи передбачених законом заходів адміністративного впливу [11, с. 31].

Дійсно, в умовах сьогодення, основне значення діяльності підрозділів Національної поліції у сфері дозвільної системи полягає саме у превентивній (профілактичній) спрямованості.

О.В. Кузьменко звертає увагу, що дозвільна система – це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання об'єктів матеріального світу; доступу до інформації, користування нею та її поширення; в'їзду в Україну, виїзду з неї та пересування її територією; організації і функціонування окремих підприємств та закладів, а також здійснення будь-якої іншої діяльності, що передбачає обов'язкову наявність дозволу з боку уповноважених органів [12, с. 245]. Крім того, О.В. Кузьменко доводить, що метою існування дозвільної системи в Україні є створення гарантій для здійснення громадянами своїх конституційних прав (недоторканності особистості, її гідності, майна тощо), забезпечення громадської безпеки і порядку [12, с. 249].

Серед останніх наукових праць присвячених дослідженню адміністративно-правових засад дозвільної діяльності органів публічної адміністрації в Україні, варто назвати монографічне дослідження О.В. Джафарової [3]. У своїй праці О.В. Джафарова дійшла висновку, що підґрунтям для визначення змісту таких категорій, як «дозвільна система», «дозвільна діяльність» та «дозвільні відносини» є правові норми, в яких закріплюються правові засоби, що безпосередньо реалізуються в правовідносинах (об'єкт, суб'єкт, зміст), що є юридичною конструкцією (макетом) дозвільної діяльності та дозвільної системи. На думку професора О.В. Джафарової доцільно взагалі вести мову не про «дозвільну систему», а про окремих публічно-правовий інститут, адже саме таке визначення є найбільш прийнятним для юридичної термінології та найбільш повно розкриває сутність і призначення цього правового явища, оскільки забезпечує цілісне, закінчене регулювання відносин з приводу реалізації та охорони суб'єктивних прав та виконання обов'язків, спрямованих на забезпечення безпеки життя, здоров'я та майна громадян, природного навколишнього середовища, суспільства, держави та національних інтересів [3, с. 41]. Таким чином, дозвільну діяльність варто розглядати як один із основних правових інструментаріїв держави, який застосовується для забезпечення балансу (погодження) індивідуальних, групових та національних інтересів при збереженні пріоритету прав і свобод людини і громадянина. Крім того, в аспекті нашої мети роботи, дозвільну діяльність органів публічної адміністрації слід розуміти з позиції системи правовідносин превентивного та охоронного змісту, що виникають з приводу здійснення державними органами, фізичними та юридичними особами діяльності, яка несе в собі потенційну небезпеку для життя, здоров'я людей, а також для навколишнього природного середовища, національних інтересів держави [3, с. 31].

Аналіз наукових позицій вчених-адміністративістів надає можливість зробити проміжний висновок, що дозвільну систему слід дійсно розглядати у функціональному та структурному аспекті, і основне призначення – це забезпечення життя, здоров'я людини,

безпеки навколишнього природного середовища та національних інтересів.

В умовах сьогодення Національна поліція України діяльність щодо здійснення дозвільної системи організовує через свої структурні підрозділи: 1) уповноважений підрозділ із контролю за обігом зброї центрального органу управління поліцією (УП ЦОУП); 2) уповноважений підрозділ з контролю за обігом зброї та дозвільної системи головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві; 3) територіальні (відокремлені) підрозділи поліції в районах, містах, районах у містах [6]. Отже, побудована відповідна система підрозділів Національної поліції, які наділені відповідною компетенцією у сфері дозвільної системи.

В той же час, аналіз ст. 39 Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» дає можливість більш деталізовано вести мову про превентивну роботу поліції у сфері дозвільної системи. Так, підрозділи поліції в порядку, визначеному МВС України, можуть оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боеприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання [13]. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боеприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання [13].

В той же час, поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боеприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боеприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень [13]. У свою чергу, поліція інформує відповідний орган Міністер-

ства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ [13].

Дійсно зазначена правова норма розкриває зміст превентивної роботи підрозділів Національної поліції у сфері дозвільної системи шляхом попередження кримінальних та адміністративних правопорушень, перевірку дотримання обмежень у сфері дозвільної системи, установлених законодавством України та застосування обмежувальних заходів.

В той же час, в Законі України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» взагалі мова не йде, що органи поліції є самостійним суб'єктом, який наділений дозвільними повноваженнями щодо надання документів дозвільного характеру у сфері дозвільної системи, зокрема: видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення, боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами слезоточивою та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу, дозволу на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територією України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведінки з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них (об'єкти дозвільної системи); громадянам – дозволу на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв [6].

Тим більш, що безпосереднє звернення до постанови Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098 «Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг» [14] та постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати

за їх надання» [15] дає можливість зробити висновок, що органи Національної поліції є самостійним суб'єктом публічної адміністрації, який наділений відповідними дозвільними повноваженнями та надає певні дозвільні послуги.

В той же час, аналіз положень наказу МВС України від 21.08.1998 № 622 дає можливість вказати, що органи Національної поліції наділені певними правами у разі виявлення порушень правил дозвільної системи, які зводяться до того, що останні: анулюють виданий документ дозвільного характеру на об'єкт дозвільної системи; опечатають склади, бази й сховища, закривають стрілецькі тирини і стенди, зброєремонтні підприємства, магазини, що торгують об'єктами дозвільної системи; на підставі вмотивованої постанови державного виконавця тимчасово обмежують фізичну особу у праві користування об'єктом дозвільної системи; дають керівникам підприємств, установ, організацій обов'язкові для них письмові приписи щодо усунення порушень правил дозвільної системи тощо [6].

Вищезазначене тільки свідчить про те, що робиться спроба перейти на новий рівень відносин між громадянином і державою, що передбачає зручні умови отримання дозвільних послуг, йде побудова нової ідеології, спрямованої на обслуговування потреб та інтересів приватних осіб у їх взаєминих з органами публічної адміністрації. Загальнознаним підходом до регулювання питання дозвільних послуг, які надаються суб'єктами владних повноважень, є визнання пріоритету законодавчого (а не підзаконного) регулювання відповідних послуг [3, с. 410]. В цьому контексті ми вбачаємо, що органи Національної поліції відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» вже сьогодні здійснюють повноваження щодо здійснення превентивної (профілактичної) роботи у сфері дозвільної системи, і взагалі на рівні закону не йде мова про наділення останніх дозвільними повноваженнями. Надання певним суб'єктам дозвільних послуг та видання документів дозвільного характеру врегульовано відомчим наказом МВС України. Здійснення розподілу повноважень щодо надання дозвільних послуг та контролю-наглядних повноважень буде сприяти мінімізації корупційних ризиків в дозвільній системі.

Враховуючи політику МВС України щодо надання якісних публічних послуг та дотримання основних прав та свобод суб'єктів звернення, то на сьогодні вже здійснено ряд кроків, а саме: прийнято постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 889 «Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ» та наказу МВС України від 07.11.2015 № 1393 «Про затвердження Положення про Головний сервісний центр МВС». Саме сервісні центри МВС України приймають участь у реалізації державної політики у сферах надання послуг, безпеки дорожнього руху та перевезення небезпечних вантажів, забезпечення у визначеному порядку державного контролю за додержанням суб'єктами господарювання та іншими суб'єктами вимог законо-

давства в цих сферах тощо [16; 117]. Вищезазначене свідчить про те, що в подальшому є необхідним здійснення реформування дозвільної системи органів Національної поліції в частині надання дозвільних послуг. Якщо звернутися до зарубіжного досвіду, то в Грузії створено Агентство з надання послуг Міністерства внутрішніх справ Грузії, яке надає дозвільні, реєстраційні, експертні, інформаційні і інші види послуг, а також здійснює впровадження в зазначені сфери сучасних технологій і поліпшення якості обслуговування. Закону Грузії «Про встановлені плати і терміни надання послуг юридичною особою публічного права – Агентством з надання послуг Міністерства внутрішніх справ Грузії» закріплює компетенцію Агентства з надання послуг МВС Грузії стосовно об'єктів дозвільної системи як-то реєстрація зброї, повторна реєстрація зброї і списання зброї, основних елементів зброї і додаткових основних елементів зброї тощо [18].

На необхідність передання дозвільних послуг у сфері дозвільної системи Сервісним центрам МВС України зверталася увага і в наукових працях. Так, О.В. Джафарова вказувала, що є необхідним

прийняття Закону України «Про дозвільні послуги та дозвільні центри Міністерства внутрішніх справ України», дія якого поширювалася б на суспільні відносини, пов'язані з наданням документів дозвільного характеру фізичними і юридичними особами. Прийняття зазначеного закону забезпечить врегулювання питання отримання документів дозвільного характеру щодо вогнепальної зброї, боєприпасів та інших предметів, на які поширюється дозвільна система, та послуг у сфері дорожнього руху [3, с. 410].

Висновок. На підставі викладеного, під превентивною роботою підрозділів Національної поліції у сфері дозвільної системи слід розуміти врегулювану нормами адміністративно-процесуального права правозастосовну діяльність підрозділів поліції спрямовану на забезпечення контролю за обігом певних об'єктів дозвільної системи, застосуванням відповідних превентивних заходів впливу на порушників правил дозвільної системи та відновлення відповідного балансу державних, громадських і приватних інтересів, забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження регіональної Програми забезпечення публічної безпеки і порядку на 2016-2017 роки: рішення Харківської обласної ради від 14.04.2016 № 106-VII URL: http://www.ts.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=14696&base=77.
2. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>.
3. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. Х., 2015. 572 с.
4. Про затвердження Положення про дозвільну систему: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF>.
5. Белінський Ю.Є. Адміністративно-правове регулювання реалізації громадянами України права на придбання і зберігання зброї та спеціальних засобів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2013. 196 с.
6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.98 № 622 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>.
7. Діденко С.В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. К., 2016. 443 с.
8. Лихачов С.В. Дозвільне провадження в адміністративному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2001. 177 с.
9. Шапочка Т.І. Адміністративно-правові засади контролю та нагляду за законністю у сфері дозвільної діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Сімферополь, 2011. 212 с.
10. Бахрах Д.Н. Административная ответственность граждан: учеб. пособие. Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1989. 204 с.
11. Гуменюк В.А. Адміністративно-правове регулювання здійснення органами внутрішніх справ дозвільної системи: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 1999. 202 с.
12. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. К., 2006. 402 с.
13. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.
14. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BF>.
15. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання: постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 № 795 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-%D0%BF>.
16. Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 889 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/889-2015-%D0%BF>.
17. Про затвердження Положення про Головний сервісний центр МВС: наказ МВС України від 07.11.2015 № 1393 URL: <http://hsc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/06/Plzh-GSTS-19-05-2017-ilovepdf-compressed-4.pdf>.
18. Об установленной плате и сроках оказания услуг юридическим лицом публичного права – Агентством по оказанию услуг Министерства внутренних дел Грузии: Закон Грузии от 29.12.2006 №4308-вс URL: <http://www.matsne.gov.ge>.